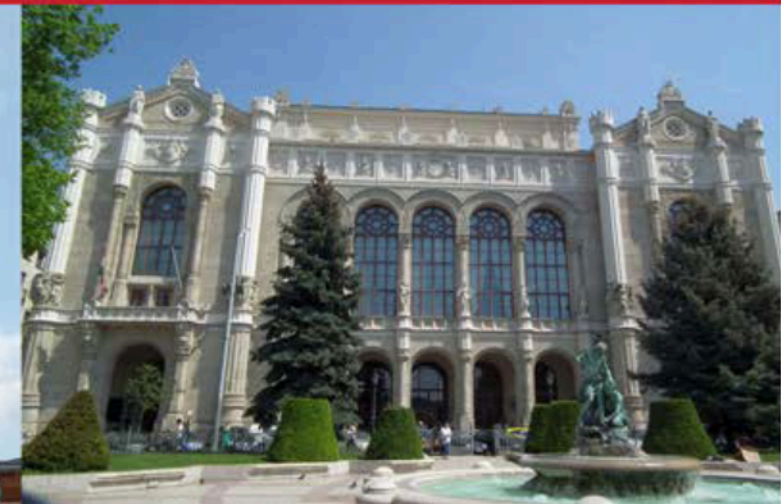
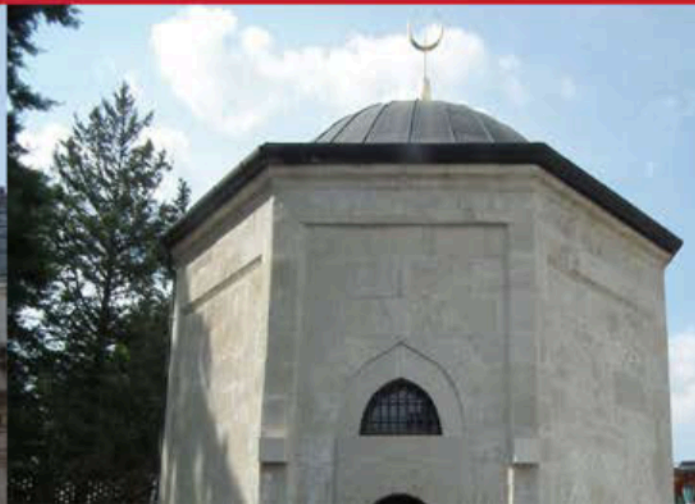

Hucskóné Kovács Mária
és a REM189 ZRT. bemutatja:
BUDAPESTI HÍRES ÉPÜLETEK

Budapest, VII. ker. New York Palota

A New York-palota Budapest VII. kerületében, az Erzsébet körút 9–11. szám alatt álló, 1894-ben épült négyemeletes, historizáló stílusú palota, a Nagykörút egyik legjellegzetesebb, legimpozánsabb épülete. Eredetileg bérlakásokat is magában foglaló biztosítótársasági székháznak épült, 1945 után irodaházként funkcionált. 2006 óta luxusszálloda, 2020 óta Anantara New York Palace Budapest Hotel néven üzemel. Művelődéstörténeti jelentőségű a földszintjén található, az épülettel egyidős New York kávéház (1954 és 1989 közötti nevén Hungária kávéház), amely a 20. század első harmadában alakult irodalmi és művészeti asztaltársaságai, kávéházi szerkesztősegei révén vonult be a magyar kultúrhistóriába.

Kávéház

Az épület átadása után két nappal, 1894. október 25-én nyílt meg a földszinten a pazar belső terű, négy szintre tagozódó, New York kávéház. Az étteremmel kombinált kávéház a New York-palota északnyugati földszintjének teljes egészét elfoglalta, vagyis az épület főbejáratától balra, a Dohány utca teljes hosszában húzódtak ablakai, de még a Miksa (ma Osvát) utcára is hét ablaka nézett. A belső tér kiképzése háromhajós volt. Irodalmi kávéházi rangját azonban csak akkor nyerte el, amikor 1900-ban Harsányi Adolf és fivére vette át a New York vezetését. A kávéház fölött, az épület első emeletén volt az írók és újságírók Otthon Köre. A Pesti Napló asztalánál ült Bródy Sándor, Nagy Endre és Kemény Simon. A karzaton foglaltak helyet a későbbi nyugatosok Osvát Ernő, Heltai Jenő, Herczeg Ferenc, Ignotus és Ady Endre vezetésével. Molnár Ferenc, Krúdy Gyula, Móricz Zsigmond, Kosztolányi Dezső és Karinthy Frigyes itt írták meg első zsebkönyveiket.

Budapest, VI. ker. Zeneakadémia

Az alapítás: Liszt Ferenc 1871-től egyre több időt töltött Pesten. Ezzel szoros összefüggésben egyre többen szorgalmazták a Zeneakadémia megalapítását, amire végül 1875-ben került sor. Az oktatás kezdetben a mester lakásában folyt, majd 1879-re Láng Adolf tervei alapján megépült a ma Régi Zeneakadémiának nevezett épület a Vörösmarty és a Sugár (Andrássy) út sarkán.

A megnövekedett igények miatt azonban hamarosan szükségessé vált egy új épület felépítése, melyre végül 1904 és 1907 között került sor Korb Flóris és Giergl Kálmán tervei alapján. A Zeneakadémia igazi Gesamtkunstwerk, vagyis összművészeti alkotás, amelyen a legkiválóbb építészek, statikusok, képző- és iparművészek dolgoztak.

Az épület kő és bronz szobrai Stróbl Alajos, Telcs Ede, Szabó Antal, Maróti Géza és Senyei Károly készítették. Az épület vasbeton földem- erkély- és tetőszerkezeteit a Franciaországban is megfordult neves építőmérnök, Zielinski Szilárd tervezte.

Az földszinti előcsarnok zöld félhomályában egy mocsárvilág jelenik meg: itt láthatjuk Róth Miksa mozaikjait, ólomkeretes ablaküvegek motívumai, valamint a stilizált vízinövényeket, nádat és bogarakat ábrázoló mintáit, amit a Zsolnay gyár készített.

A festő, Körösfői-Kriesch Aladár a gödöllői művészkolónia egyik vezetője volt és társaival a középkori festési technikákat próbálták feleleveníteni.

Budapest, V. ker. Pesti Vigadó

Buda visszafoglalása után Pest városa fejlődésnek indult, Budáról az egyetem, Pozsonyból egyes hivatalok áttelepítését követően megnőtt az igény egy nagyvilágias táncteremre.

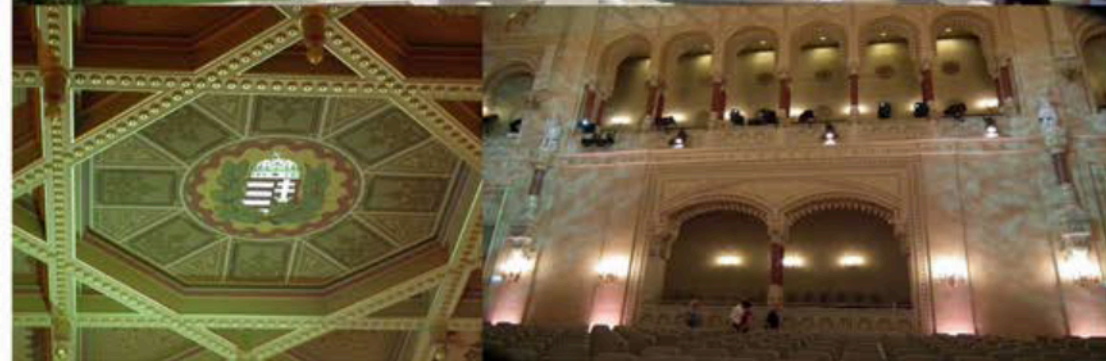
Végül Pollack Mihály tervei alapján 1829-ben indult el az építkezés, s 1833-ban nyílt meg a Redoute, a mai Vigadó elődje, a pesti klasszicista építészet csúcsteljesítménye.

A korszakban ez volt Pest egyetlen koncertterme, amiben olyan neves személyek léptek fel, mint az idősebb és ifjabb Johann Strauss, Joseph Lanner, Erkel Ferenc vagy az 1838-as pesti árvíz kapcsán adott jótékonyági koncerttel, 1839-ben Liszt Ferenc. 1849 májusában a magyarok által ostromolt budai várat védő Hentzi osztrák generális megtorlásként a várból szétlővette az épületet.

1853-ban Hild József kapott megbízást az új Redoute megtervezésére, azonban a munka nem kezdődött el forráshiány miatt. Feszl Frigyes 1859-ben kapott tervezői megbízást, majd 1860 tavaszán építési engedélyt, így július 25-én megkezdődtek a bontási műveletek, majd szeptembertől az alapozás.

A főhomlokzat oszlopainak elkészítését Alexy Károly szobrászművész kezdhette el. A szobrok anyagának kiválasztásában részt vett Henszlmann Imre műkritikus, valamint Clark Ádám, a Lánchíd építésvezetője, a budai Váralagút tervezője is. A nagyterem díszítoszobraira kiírt pályázatok alapján végül Strobl Alajos és Bezerédi Gyula kapott megbízást.

A Vigadó 1865-ös megnyitása évében máris több fontos eseménynek helyszínéül szolgálhatott. Itt hangzott el elsőként Pesten teljes terjedelmében Beethoven IX. szimfóniája a Filharmóniai Társaság 1865. március 25-én adott hangversenyén – Erkel Ferenc karnagy emlékéül ezüst karmesteri pálcát kapott. Liszt egyik első itteni fellépését a helyszínen hallgatta meg ifjabb ifj. Alexandre Dumas, majd télen maga is a Vigadó vendége volt, amikor franciául szavalta Petőfi Sándor verseit

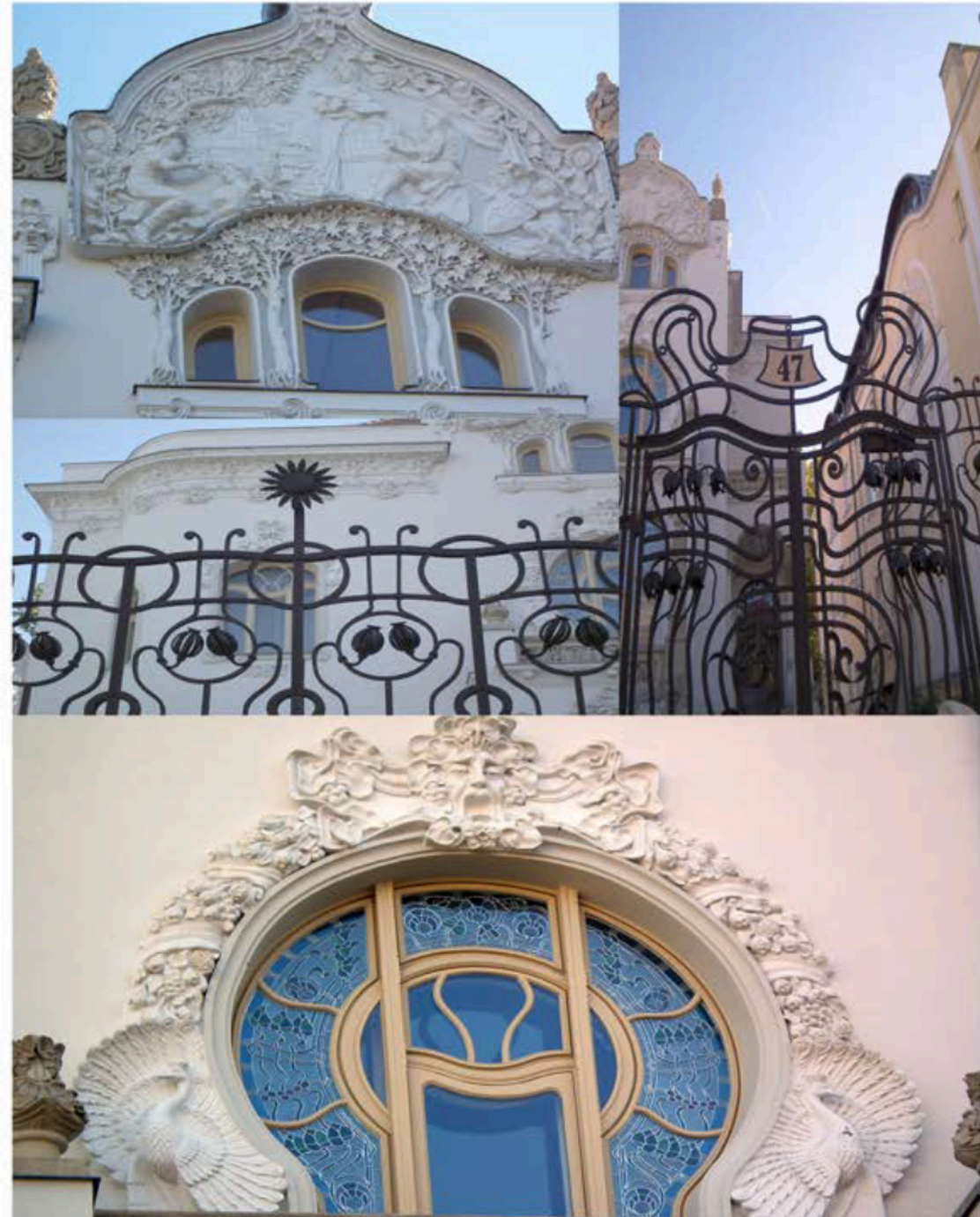

Budapest, VII. ker. Városligeti Fasor 47

A Városligeti fasor és környéke a XX. század elejére a főváros egyik elegáns, meghatározó polgári negyedévé nőtte ki magát, amelynek emblemikus építményei közé tartozik a Resonator Parkhoz tartozó gyönyörű villaépület. Kőrössy Albert építész magáncélra épített villája.

A Városligeti fasor 47. szám alatti telek több ütemben épült be a századfordulón. Az utcafrontra Kőrössy Albert Kálmán 1899-ben tervezett magánvillát, amely 1900-ra vált beköltözhetővé. 1903-ban a telek végén műteremház épült, ahol az első világháborúig folyt a műépítészeti munka. A mai középső épület helyén kezdetben díszkert volt, majd 1911-ben kétszintes istállót építettek. 1998-99-ben került sor a volt Kőrössy villa első ütemű felújítására és a homlokzat teljes rekonstrukciójára. A főhomlokzat rekonstrukciója során a tulajdonos által kikutatott, 1904-ben készült fotó alapján újjáépültek a díszes oromzat és a gipsztukkók.

A 47. sz. alatti, rendkívül rossz- és hiányos állapotú kerítés és kapuk teljes felújítására is sor került 2015-ben. A korabeli, több mint százéves szerkezet a villa szecessziós formavilágával rokon.

Budapest, V. ker. Mahart ház

Az 1895-ben alapították a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaságot (MFTR).

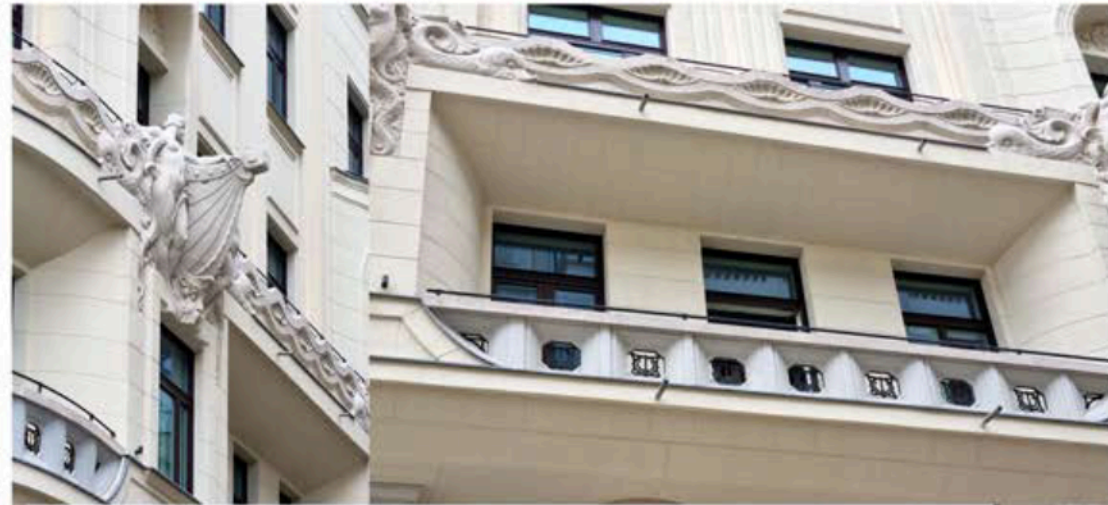
Az új székház építésére 1910-ben között tervpályázatot írt ki a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság.

Országos, titkos, jelíges pályázatot írtak ki, az első három helyezettet kötelezően megnevezve, a további tervekre pedig fenntartották a megvásárlás lehetőségének jogát. A zsűri tagjai között találjuk Alpár Ignácot is.

A kivitelezés megbízását is az első helyezett Kálmán Géza Aladár – Ullmann Gyula párosra bízta. Sajnos az eredeti tervrajzok nem maradtak fenn, csak egy 1911-es keltezésű rajz, amely a fűtővezetékek hálózatát mutatja. Az építkezés 1909 végén kezdődött. Az épület a hajózás központi irodaháza számára készült. A 4.-5. emeleten kezdetben panzió működött.

Oda a feljárás a Vigadó utcai oldalról volt lehetséges, míg az irodákat a Mária Valéria utca felől lehetett megközelíteni. A főbejárat az épület sarkán van, félköríves kiképzése miatt a kapu a Vigadó térre néz. A bejárat felett márványtáblán a MAHART felirat volt olvasható, alatta kisebb betűkkel a rövidítés megnevezése: Magyar Hajózási Részvénytársaság.

Az első emeleti ablakok előtt erkély vonul végig, aminek a korlátja zárt, és a tetején stilizált hullámok futnak végig. A harmadik emeleten mindkét utca felé 3-3, erősen kiugratott hajóorr található. Alattuk egy-egy levegőt fújó fej jelképezi a jó szelet, a hajóorr két oldalán egy-egy oceanida egyik kezével a hajóra, másikkal az erkélyre támaszkodik, a testére polip karja tekeredik. Az oceanida mellett még egy-egy delfin is látható. A mögöttük levő ablakok boltívében díszes kagylóalakzat foglal helyet, amely felett kicsi ál-erkély van, korlátját középen női fej díszíti.

Budapest, XII. ker. Zugligeti Lóvasút

Zugliget elég népszerű kirándulóhely volt már az 1800-as évek elejétől kezdve, nem véletlenül épült ide a legendás Fácán Nagyvendéglő. Viszont feljutni csak nagy nehezen lehetett a meredek hegyoldalon, így már nagyon korán elkezdtek tervezgetni az idevezető vaspályát.

Ahogy az lenni szokott, el kellett telnie pár évtizednek, míg a tervezgetésből lett is valami, na de 1868-ban tényleg megindult a lóvasút, amely a Lánchíd budai hídfőjétől hozta fel a látogatókat. Az évek alatt persze rengeteget fejlődött a közlekedés, a hálózat szép lassan benőtte egész Budapestet, a lovakat meg közben elektromos meghajtásra cserélték: 1896-tól már Zugligetbe is villamos járt fel.

A Kauser József tervezte gyönyörű épület tulajdonképpen két pavilonból állt: az egyikben posta, távírda és a "dohánytőzsde" (vagyis trafik), a másikban a kocsivezetői laktanya, az állomásfőnöki lakószoba és egy iroda volt. A kettő közötti nyitott csarnok volt a tulajdonképpeni váró: az oszlopokon nyugvó díszes tető alatt 500 ember is elfért.

A villamos megszűnésével, majd a rendszerváltással rohamosan romlásnak indult az épület állaga. Bár még a 2000-es években is lakták, a falai már szét voltak firkálva, az ablakainak jelentős része törött volt, a fémelemek többségét ellopták.

ZDA – Zoboki Építésziroda építészei, Zoboki Gábor, Reppert Béla és Dobrányi Ákos vezette műemléki helyreállítás legfontosabb eleme volt, hogy ismét felszabadították a várócsarnokot.

A leglátványosabb helyreállítási munka a faszervezettel volt. A teljes tetőszervezetet szétszerelték, a beszámozott faelemeket egyesével megvizsgálták, és amit kellett, pótoltak. A két pavilon felett viszonylag sok régi elemet meg lehetett menteni, ám a központi csarnok tetőzetét szinte teljesen cserélni kellett.

A fémelemeket is újragyártották. A bádogos munkák többségét az idő ette meg, egyszerűen használhatatlanra vékonyodtak. A gyönyörű ereszcsonna-díszek tehát vadonatújak, az eredetiek közül lesz olyan, ami a gyűjteményben kap helyet. A képen látható teraszkorlátot viszont nem ezért kellett újból elkészíteni: azt néhány évvel ezelőtt lelopták az üresen álló házról.

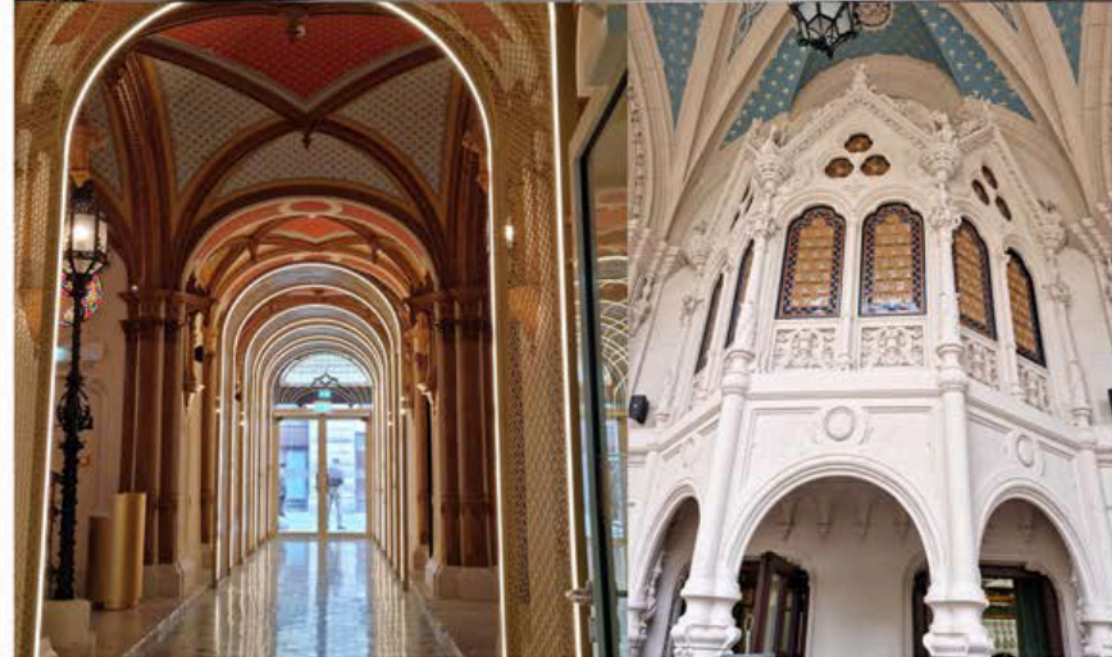
Budapest, VI. ker. Dreschler-palota

Az Andrássy úton járva rácsodálkoztam egy épületre, ami csipkerózsika álmából kelt életre.

A Drechsler-palota neoreneszánsz stílusú épület Budapesten, az Andrássy út 25. alatt található, szemben az Operaház épületével. Itt működött 1949-től 2002-ig az Állami Balett Intézet valamint jogutódja, a Magyar Táncművészeti Főiskola. Húsz év után 2023-ban nyílt meg újra az épület a W szállodalánc részeként. Az épületet a MÁV nyugdíjintézetének a megbízásából Lechner Ödön (Pest, 1845. augusztus 27. – Budapest, Terézváros, 1914. június 10.) és Pártos Gyula (Apatin, 1845. augusztus 17. – Budapest, 1916. december 22.) irodája tervezte. Az épület neve a földszintjén működött egykori híres Drechsler-kávéház tulajdonosának a nevére utal. Drechsler Béla családneve később az egész épületre átragadt.

Az építési engedélyt 1883. május 31-én kapták meg. Lechner Ödön a megbízás elfogadásakor írta: „Becsvágyam sarkallt, de vigyáznom kellett, hogy az én épületem ne viselkedjék tolakodóan Ybl remekével szemben, mert az udvarhölgy lehet szebb, mint a királyné, de úgy kell, hogy a királyné királyné maradjon.” Az épület 1886-ra készült el.

W szállodában az eredeti struktúra szerint lakó- és vendéglátóegységek kaptak helyet az épületben: az Andrássy út felé vendéglátó tér nyílt, az épület központjában elhelyezkedő, üvegtetővel fedett belső udvarról pedig a szálloda különböző funkciókat ellátó egységeibe vezet az út. Miközben fotóztam, egy kedves fiatalember a szállodából (elmesélte az épület történetét), beinvitált az épületbe is, így készíthettem el a belső fotókat, köszönet érte!

Budapest, VII. ker. Szecessziós ház

Szecessziós ház a VII. kerületében

Ez az épület szebb napokat is látott, mégis, ha arra járok mindig megállok előtte, mert így, még kissé romosan is szép.

A Dob utca (8.) és a Rumbach Sebestyén u (6) sarkán álló, szecessziós lakóház Román Ernő (Budapest, 1883. május 4.[1] – Budapest, 1959. április 5.) és Román Miklós (Budapest, 1879. június 8. – Budapest, 1945. január 15.) tervei alapján 1913-1915 között épült. Az épület hat emeletes. Glücksmann Jakab nagykereskedő megrendelésére építették fel.

A ház a szecesszió speciális magyar változatát képviseli, kívül-belül igen gazdag díszítésű: boglyaívek, hullámzó vonalú zárterkélyek, saroktorony, különleges loggiák; homlokzatszíntő csempék, faragott kapu, színes üveg lengőajtó, lépcsőház- és függő- folyosó-korlát.

A falon egy kedves emléktábla található: ez az a ház, ahol Dodó és Ubul először csókolta meg egymást.

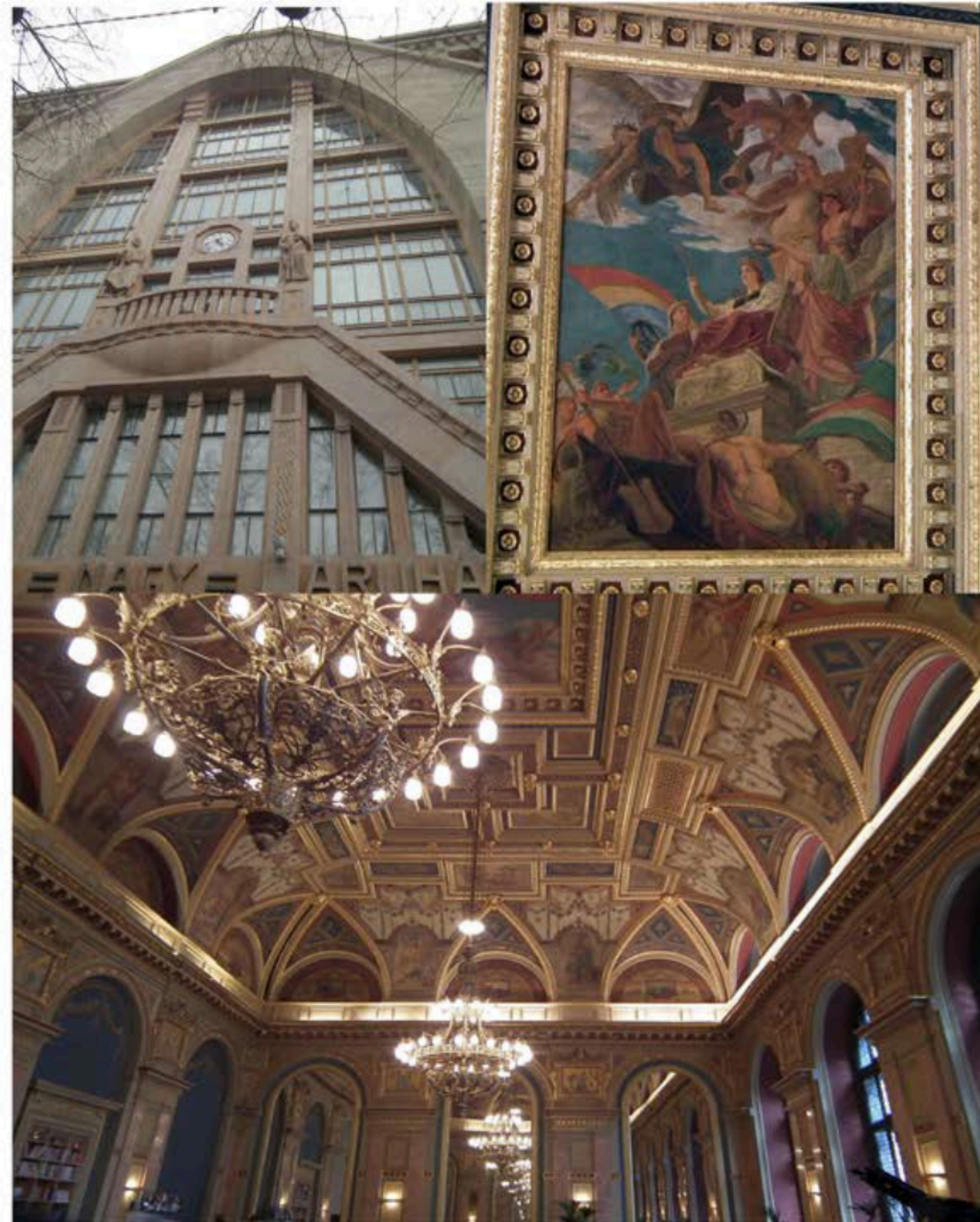

Budapest, VI. ker. Párisi áruház, Lotz terem

A Párisi Nagy Áruház (1957 és 1999 között Divatcsarnok) elődje, a Terézvárosi Kaszinó, Petschacher Gusztáv tervei szerint épült, 1882-ben. Első átalakítását 1909-ben kezdték el, miután Goldberger Sámuel megvásárolta az épületet, hogy francia mintára a kor legmodernebb áruházát alakítsa ki benne. Az áttervezésre Sziklai Zsigmond kapott megbízást. Az épület a budapesti Andrásy út déli oldalán található, a 39. szám alatt. A Paulay Ede utca 54. felől is van bejárata. Az Andrásy út felé néző homlokzata szecessziós stílusban épült, a Paulay Ede utca felé néző rész neoreneszánsz jegyeket visel.

Az új épület 1911. március 3-án nyílt meg a nagyközönség előtt. Ez volt az ország első modern áruháza, mely a főváros legszebb sugárútjának egyik legszebb épülete lett. Az átriumos elrendezésű, egy légterű épület különlegessége az ötemeletnyi magas, fedett üvegudvar, belsejében márványos oszlopok, aranyozott díszítőfestésű lépcsőfeljáró, Zsolnay-díszítőelemek, Róth Miksa üveglakai és öt üvegfalú, tükrös felvonó kápráztatta el a vásárlóközönséget. A tetőterazon 400 személyes étterem létesült kilátósétánnyal, ahol télen korcsolyázni is lehetett. Itt működött a Terézvárosi Kaszinó. Nevezetessége a Lotz Károly freskóival díszített nagyterem. A középső nagy mezőben Lotz a főváros apoteózisát örökítette meg. Középen a főváros allegorikus nőalakja trónol. Körülötte a művészet, az ipar, a kereskedelem, a bőség, a hír megszemélyesítői foglalnak helyet. A bolt cikkelyekre Feszty Árpád a sixtusi kápolna mennyezetének prófétáit utánzó allegorikus alakokat festett.

Budapest, XIII. ker. Pollák ház

Radnóti Miklós u. 25.

Először autóból pillantottam meg ezt a különleges díszítésű épületet.

Felkeltette az érdeklődésemet, visszamentem.

Az épület neve: Pollák Ház, az építtető Pollák Manó nevére utalva

Tervezői: Román Ernő, Román Miklós

Az építés éve: 1913.

A magastetős épület négyemeletes, saroképület.

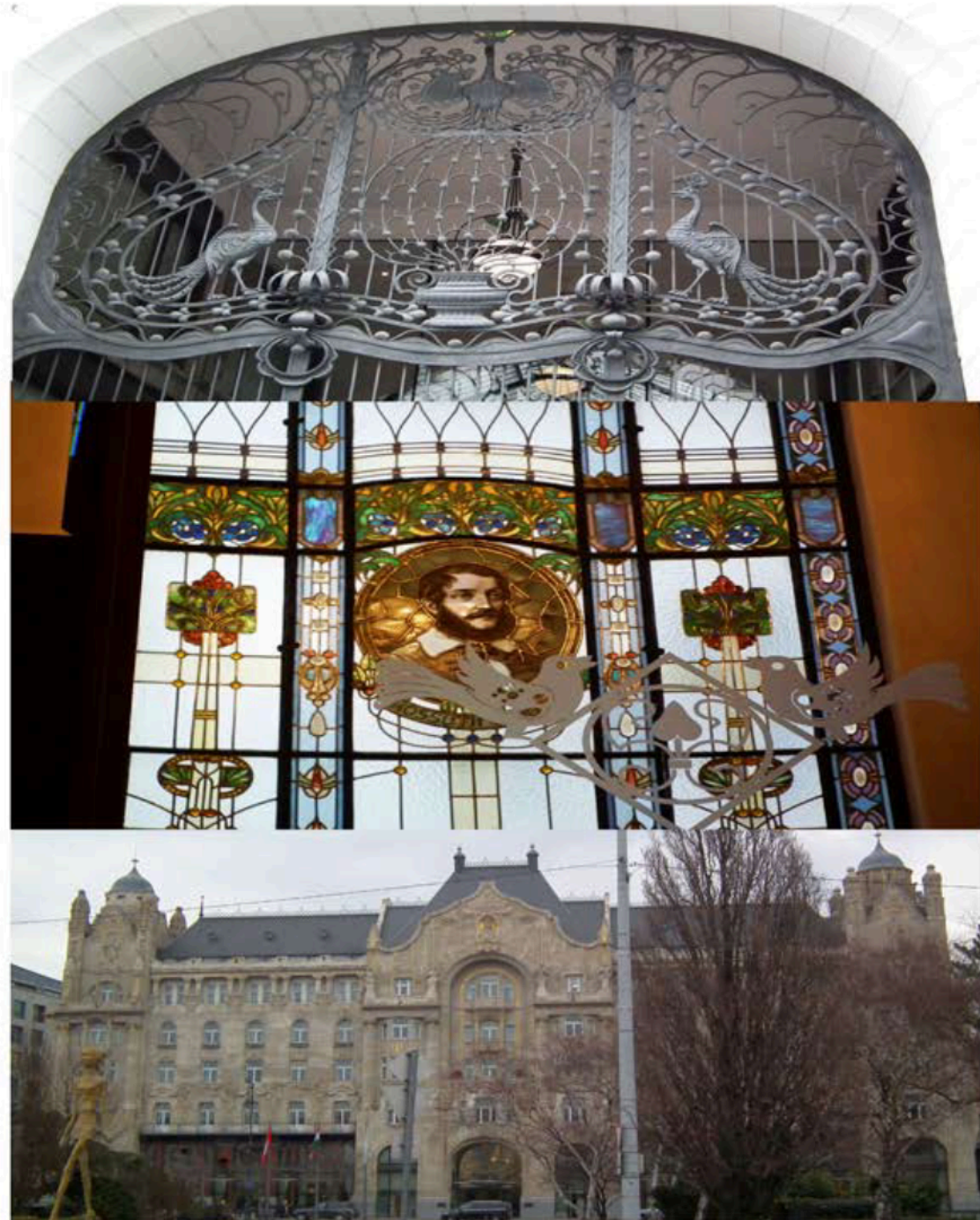
A kinézetét meghatározó torony pontosan a teleksarkon található. A torony homlokzata alapos és aprólékos díszítést kapott, kezdve az griff-fejes sarokdíszekkel, a félköríves ablakokkal és az egyéb ívdíszekkel. Az épület homlokzata a XX. század elején jellemző szecessziós irányzat jegyeit viseli. Igen figyelemfelkeltő a homlokzati díszítő elemek, így a legfelső emeletnél látható tégladíszítés és a földszinti részen található kerámia, amelyen a stílus ötvöztetését láthatjuk a magyar motívumokkal (tulipán), ami szintén igen kedvelt volt a korban.

Budapest, V. ker. Gresham palota

Budapest V. kerületében, a Széchenyi István téren található a magyar szecessziós építészet egyik legkiemelkedőbb alkotása, a Gresham-palota. Ez a csodálatos épület 1907-ben épült Quittner Zsigmond (1857-1918) és a Vágó fivérek, Vágó László (Nagyvárad, 1875. március 30. – Budapest, 1933. december 30.) és Vágó József (Nagyvárad, 1877. december 23. – Salies-de-Béarn, 1947. június 7.) tervei alapján. Itt működött a híres Gresham kávéház, ahol a Gresham-kör nevű művészeti társaság tartotta összejöveteleit. A társaság több generációhoz tartozó, különféle stílusokat kedvelő művészek, valamint írók baráti köre volt. Mikor 1903-ban elkezdték tervezni a palotát, addigra az 1849-ben átadott Lánchídon már közlekedtek Pestről Budára, 1857 után pedig az Alagúton is a Vár alatt. A két objektum geometriai hossz tengelye egybeesik. Ezt használta ki Quittner Zsigmond. Szándékosan tervezte úgy az épületet, hogy innen akadálytalanul át lehessen látni Budára. "A palota a Duna-parti épületekkel együtt 1987-ben felkerült a Világörökségi helyszínek listájára. Az épület 2004-ben teljes körű felújításon esett át és luxusszállodaként nyitott újra. Figyelemre méltó ez a Róth Miksa (1865-1944) műhelyéből kikerült, Kossuth Lajos arcképét ábrázoló ablak, az épület Kossuth lépcsőházában. Fontos megjegyezni, hogy ez az eredeti ólomüvegablak átvészelte a 20. század vérzivataros korszakait. Az épület kovácsoltvas díszítése szemet gyönyörködtető, így Jungfer Gyula (Pest, 1841. január 9. – Budapest, 1908. november 21.) műlakatos kovácsoltvas kapurácsai, amit 1906-ban, élete egyik utolsó nagyobb műveként készített el.

Budapest, VII. ker. Pekáry ház

A Király utca, Nagymező utca, Csányi utca sarkán található az 1847-48-ban, Brein Ferenc (Pest, 1817. – Székesfehérvár, 1879.) tervei alapján épült Pekáry-ház. Nevét az építtető-megrendelőről, Pekáry Imre városi alkapitányról kapta. Az épület a maga három emeletével a XIX. század közepén igencsak kiemelkedett a környező földszintes, egyemeletes lakóházak, műhelyek és raktárak közül. A gótikus elemekkel gazdagított romantikus stílusú épületen többféle díszítési témát láthatunk: sárkány, a homlokzaton látható vitéz szobrok mellett az első emeleti erkélyt tartó oszlopfőket Dávid-csillagok díszítik.

A Pekáry-ház legismertebb lakója Krúdy Gyula (Nyíregyháza, 1878. október 21. – Budapest, 1933. május 12.) volt, aki 1899-től 1901 között lakott itt első feleségével Spiegler Bellával, a híres vallásfilozófus és rabbi Spiegler Gyula Sámuel lányával.

A Csányi utcai homlokzaton található emléktábla a vészkorszak eseményeihez kapcsolódik: az itt működő lakatosüzemben a tulajdonos Vanczák Béla és felesége közel száz üldözött zsidót bújtatott itt. A világ igaza között ismerik el tevékenységüket.

Budapest, XI. ker. Szecessziós művészház

Szecessziós művészház a Kelenhegyi úton

Budapest első műteremházát eredetileg nem Budán szerették volna megépíteni és nem is ekkora méretben, de „köszönhetően” a Fővárosi Közgyűlésnek, meg persze a Gellért-hegy környékén összpontosuló művészvilágnak, végül itt épülhetett meg. Az 1880-as évek végére világossá vált, hogy hiába fejlődik rohamosan a város, a művészvilág igényeit, vagyis a műtermek és lakások meglétét nem tudja teljesíteni. Bár a századfordulón már több olyan bérház is volt, ahol hatalmas belmagasságú és világos műteremlakásokat is kialakítottak, a saját műterem a festők és szobrászok nagy részének továbbra is álomkép maradt.

Az 1900-as évek elején megindult a változás: egyre több képzőművészeti csoport alakult és elérték, hogy a tetőtéri drága helyek helyett megfizethető és kényelmes műtermeket kapjon minden művész, akinek szüksége van rá – ezek közül elsőként a Kelenhegyi úti Műteremház épült fel.

Mivel egyre inkább a Gellért-hegy felé fordult a képzőművészek figyelme, kapóra jött a Kelenhegyi úti üres telek megvétele, amin könnyen el lehetett helyezni a 19 műtermet.

A késő szecessziós épületet a kor legmodernebb kényelmével rendezték be, és bármennyire is lechneri motívumokat vélünk felfedezni a homlokzatán. Az asszociáció nem véletlen: Kosztolányi-Kann Gyula (Pest, 1868. január 9.[– Budapest, 1946. január 5.]) Lechner Ödön követője volt, épületein előszeretettel használta az építész által kedvelt magyaros motívumokat

Az épületben (építés éve 1906) minden műteremnek más az alaprajza, de mindegyik tágas és jól megvilágított. Amikor elkészült, a legdrágább műterem 880 korona volt, míg a legolcsóbb 510.

Az épületben alkotott egykor Rippl-Rónai József, Czóbel Béla, Kokas Ignác, Madarász Viktor (elsők között költözött be), Uitz Béla, Domanovszky Endre.

Budapest, V. ker. Bedő-ház

Bedő ház- Magyar Szecesszió Háza

A magyarországi szecesszió sokszínűségének csodálatos példája az 1903-ban épült Bedő-ház.

1901-ben Bedő Béla és felesége vette meg az építési területet. Bedő rézbányák és gyárak tulajdonosa volt, a hét budapesti háza közül a Honvéd utcai volt a legkisebb. A budapesti Honvéd utcában álló, Vidor Emil (Pest, 1867. március 27. – Budapest, 1952. június 8.) által tervezett épület a századforduló jellegzetes stílusának több ágával is összefüggésbe hozható.

A müncheni műveltségű Vidor Emil nemzetközi stílusban alkotott: a Bedő-ház leginkább a belga Art Nouveau hatását mutatja, de a német Jugendstil jegyei is megtalálhatók rajta.

Az épület homlokzatán valamint belső terekben alkalmazott, Zsolnay kerámiából készült dekorációban észrevehető hazánk népművészetének elemei is, ezért az épület sajátosan magyar.

A ház 2007-től állandó kiállítással várja a látogatókat a gyönyörűen felújított és berendezett Magyar Szecesszió Házában. Az épületben három szinten szecesszió stílusban készült festmények, bútorokat, dísz tárgyak mutatnak be. Emléket állítva a magyar szecesszióknak, amely leglátványosabban az építészetben valamint iparművészetben mutatott fel kimagasló értékeket.

Budapest, XIV. ker. Mozgásjavító

A „város peremén”, közvetlenül József Attila valamikori lakhelye közelében Zuglóban, a Városliget szomszédságában, a Mexikói út 60.számon most a Mozgásjavító Általános Iskola és Gyermekotthon működik.

Eredetileg ez a sötétvörös téglás épület a gyengénlátó gyermekek tanintézete volt.

Az épület tervezője Lajta Béla (1873-1920) - a huszadik századi magyar építészet egyik legkiemelkedőbb alkotója. Az intézmény megépítését lovag Wechseltmann Ignác és neje, Neuschloss Zsófia 1903-ban kelt végrendelete tette lehetővé. A gyermektelen házaspár jelentős vagyonával egy olyan alapítványt hozott létre, melynek célja gyengén látó gyermekek tanítása és gondozása volt. Azt is meghagyták, hogy a létrejövő intézetnek fele-fele arányban kell felvennie zsidó és nem-zsidó származású rászorultakat.

A Zsidó Vakok Intézete Lajta Béla első nagyobb tömegű tervezése volt, 1908-ban készült el. Díszítésében tanúsítja az építész eredeti iskolázottságát, a magyar szecesszió hatását, megformálásában az Art Deco jegyeit viseli az épület.

A főbejáratnál található két kovácsoltvas oszlopőrként szolgált, Galambos Jenő munkája, (1897-munkaszolgálatosként megölték Kőszegen 1941. 03. 24-én) aki az épületen lévő többi kovácsoltvas munkát is készítette. Így kerítésen látható állatmotívumokat, és Braille-írással bibliai és klasszikus magyar idézet-táblákat.

Az épület további története is érdekes: a húszas évek közepétől megszűnt eredeti funkciója. 1944-ben gettó volt. A háború után egy általános iskolát telepítettek a falai közé, az ötvenes években néhány évig itt működött az Idegen Nyelvek Főiskolája, 1956 után pedig fokozatosan a Mozgásjavító Iskola kapott benne helyet, és végzi áldásos tevékenységét.

Budapest, V. ker. Postatakarék

A Magyar Királyi Postatakarékpénztár 1886. február elsején egy Apáczai Csere János (régi nevén Mária Valéria) utcai bérház udvari helyiségeiben kezdte meg működését, de egyre nagyobb forgalmat generált, ami szükségessé tette egy nagyobb épület megszerzését. A megoldást a Hold utcai telek jelentették, ami az Újépület – híres-hírhedt katonai erőd és kivégzőhely – területéhez tartozott. Ennek 1898-as lebontása után a területet felosztották és kiárusították.

A székház tervezésére 1899. december végén írtak ki tervpályázatot, amin csak hazai építészek indulhattak, ráadásul szigorúan be kellett tartani az 1 millió koronás költségvetést. A pályázatok elkészítésére csak 2 hónap állt rendelkezésre, Ennek ellenére ezt hatalmas érdeklődés övezte, és 61 pályaművet nyújtottak be.

A pályázatot – első körben – nem Lechner, hanem Berczik Gyula nyerte meg,

A pályázatot ismét kiírták, ez kifejezetten Berczik és Lechner számára volt kiírva. Végül is Lechner Ödön (Pest, 1845. augusztus 27. – Budapest, Terézváros, 1914. június 10.) és Baumgarten Sándor (Dunaföldvár, 1864. január 21. – Budapest, 1928. május 31.) kapta a megbízást.

A szorgos méhekkal és kaptárrakkal díszített épület a takarékoság szimbóluma lett. A Lechner által kifejlesztett magyar népművészeti formanyelv tökéletes példája az épület.

Ami ma egészen elképzelhetetlen: ez az épület bizony egy év alatt elkészült.

Szólni kell ég Budapest legendás mozaik- és üvegfestőművészenek, Róth Miksának a munkáiról, illetve Zsolnay Vilmos színes majolikáiról, akinek a sárkányos tetődíszeket és a mázas cserepeket köszönhetjük.

Az épület fotózása szinte lehetetlen a szűk utca és a sok fa miatt!

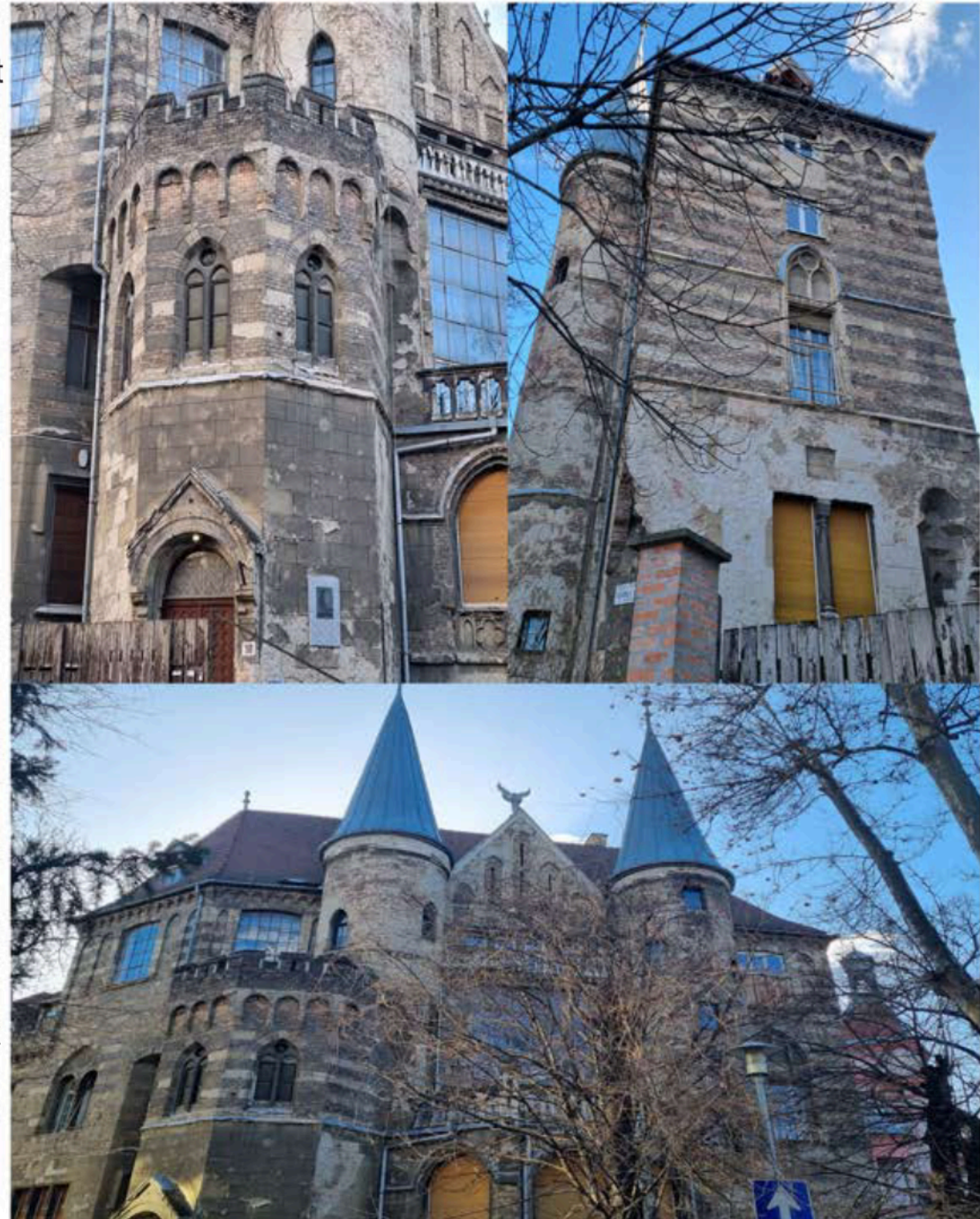

Budapest, XIV. ker. Fülöp villa

Zuglóban, a Zichy Géza és az Abonyi utca sarkán áll egy romos kastély. Fénykorában látványos tornyaival egy középkori kastélyt idézhetett. Vannak, akik csak Disney kastélynak becézik. Az épület László Fülöp festőművész otthona, műterme volt. László Fülöpről:” az aranykor végén nem volt nála népszerűbb magyar festő Európa szerte. Bejárása volt szinte minden európai uralkodó-családhoz. László Fülöp egy szegény polgár-család tagjaként született (Pest, 1869. április 30.[1] –London, 1937. november 22.) és először fényképre tusálással foglalkozott, majd elhatározta, hogy festő lesz. Szerencséjére figyelt rá a Kosmos-részvénytársaság, amely Ferdinánd bolgár fejedelem képmását akarta sokszorosítani. Erre a munkára az ifjú László Fülöpöt választották ki. Aki el is ment Szófiába, és megfestette az uralkodóról a portrét, akinek igen megtetszett az elkészült mű. Ezért jó szívvel ajánlotta őt rokonainak és ismerőseinek Európában. László Fülöp Angliába került, ahol az udvar hivatalos portréfestőjévé vált. Angliában ismerkedett meg élete szerelmével, Guinness Lucyval, aki az ír sör- király leánya volt. A fiatalok összeházasodtak, és frigyükből négy fiúgyermek született.

A család és a karrier elrendezése után László Fülöp visszatért Budapestre, ahol egy méltó otthont szeretett volna megteremteni családjának, amit az ír hozományból meg is valósított. Megvásárolta a Városliget egyik telkét (a mai Zichy Géza utcában) és felkérte Gyalus Lászlót egy különleges palota megtervezésére. A tervező műemlékek restaurálásával (Schulek Frigyes mellett dolgozott a Mátyás - templom helyreállításán) foglalkozott, ezért nem meglepő hogy az új épület is historikusra sikeredett. Az épület a német gótikus kastélyokat idézi küllemében. Most így lepusztulva is figyelemre méltó!

Budapest, XIV. ker. Zala villa

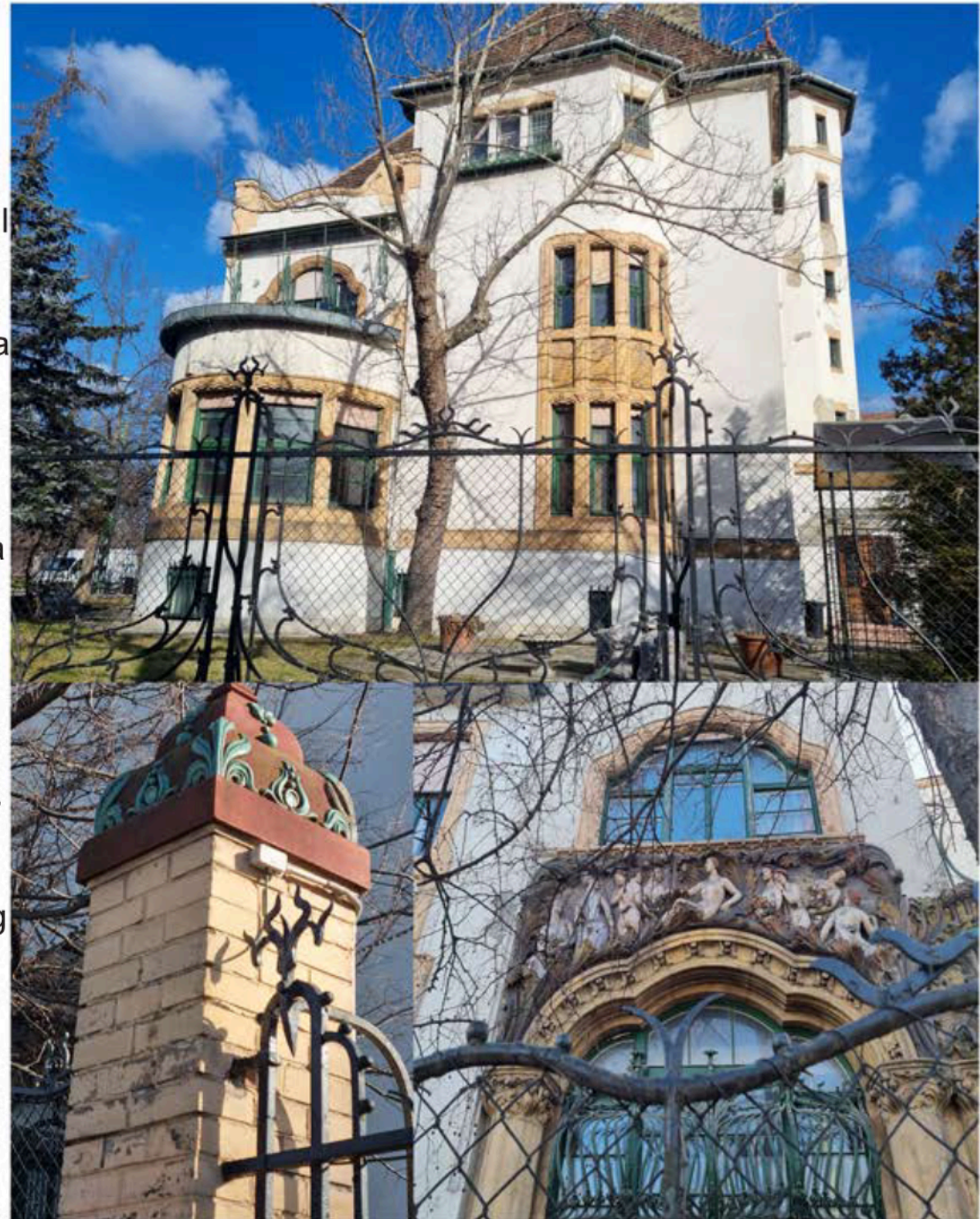
Ez a különleges szecessziós épület a Stefánia út és Ajtósi Dürer sor sarkán áll.

Az épület megrendelője Zala György (Alsólendva, Zala vármegye, 1858. április 16. – Budapest, Józsefváros, 1937. július 31.) volt, aki a szobrokban gazdag XIX. század végének az egyik legjelentősebb művésze volt. Néhány alkotása például Andrassy Gyula és Tisza István Kossuth téri szobra. Aradon a Szabadság-szobrot, a Millenniumi emlékmű több alakját (a hét vezért és Gábiel arkangyalt) vagy Erzsébet királyné szobra az Erzsébet híd budai hírfőnél.

A Bálint Zoltán (Nagyvárad, 1871. március 6. – Budapest, 1939. január 17.) - Jámbor Lajos (Pest, 1869. október 31. – Budapest, 1955. november 6.) építészpáros Lechner Ödön 1898-as terveiből kiindulva, kevés változtatással készítette el a kiviteli terveket a villához és a hozzá közvetlenül csatlakozó műteremhez.

Az épület eredetileg kettő, egy kisebb és egy nagyobb műtermet is magában foglalt: sajnos a nagyobbikat, a közel 200 négyzetméteres, óriási üvegablakon át természetes fényben úszó műtermet még a II. világháború előtt lebontották. Figyelemreméltó az épületet díszítő vasmunkák, így a kerítés, és az ablakok díszítő védőrácsozat, valamint pillérekén megjelenő színes pirogránit díszítés. Az épület felé járva mindig megállok az ebédlőablak feletti mozgalmas fríznél, ami a Vénusz ünnepének antik témáját jeleníti meg. Amelyet a Lechner Ödönnel annyi közös értéket együtt megalkotó Zsolnay-gyárban készítették.

A belső terek kialakítása ma már nem őrzi az eredeti állapotokat. Az épületben a magyarországi Líbiai Nagykövetség működött. Ma eladó!

Budapest, VIII. ker. Fiumei úti sírkert árkádsora

Nekem a Fiumei úti sírkert olyan, mint a párizsiaknak Père-Lachaise temető. Temetésen jártam ott, és észleltem, hogy az árkádsor állványait lebontották. Ezért elindultam, hogy megfotózzam az árkádsor felújított kupoláinak mozaikjait. Sajnos óriási csalódásban volt részem, ott jártamkor csupán kettő lett kész, a másik kettőn még dolgoztak.

Temetői árkádsorokat először Olaszországban kezdtek építeni, de nem sokkal később egész Európában népszerűvé váltak. A Fiumei úti sírkertet már 1885-ben dísztemetővé nyilvánította a főváros, szóval egyértelmű volt, hogy ide csak valami impozáns megoldás kerülhet. A temető főútjának két oldalán szimmetrikusan, egy-egy 85 méter hosszú, 14 méter széles, 4 méter magas építményt emeltek. Ez lett az Árkádsor, ami Gerle Lajos tervei alapján 1904 és 1908 között épült meg.

A különös építmények út felőli oldalán díszes oszlopsor van – olyan, mint egy elegáns tornác –, ám igazi ékességük a két-két kupola. Ezekbe ugyanis egy-egy, ötven négyzetméteresnél is nagyobb mozaik került. Mindegyik Róth Miksa (Pest, 1865. december 26. – Budapest, 1944. június 14.) műhelyében készült, így harmonizálnak egymással, bár valójában stílusuk igen eltérő, mivel mindegyiknek más volt a tervezője. Körösfői-Kriesch Aladár (Buda, 1863. október 29. – Budakeszi, 1920. június 16.) mozaikja (Krisztus feltámadása) például igazi szecessziós remekmű, amelyen népi motívumok, de egy kalotaszegi stílusú, stilizált város képe is megjelenik. Stein János Gábor (Kolozsvár 1874 - 1944) mestere,

Lotz Károly modorában dolgozott, műve, (Az utolsó ítélet) bármelyik korabeli, historizáló templomunkat díszíthetné.

A harmadik kupolamozaik Dudits Andor (Pest, 1866. június 24. – Budapest, 1944. november 7.) munkája (Krisztus siratása), a negyedik (A Szentlélek eljövetele) alkotója ismeretlen.

A legtöbben Kölber Dezsőre vagy Vajda Zsigmondra gyanakodnak.

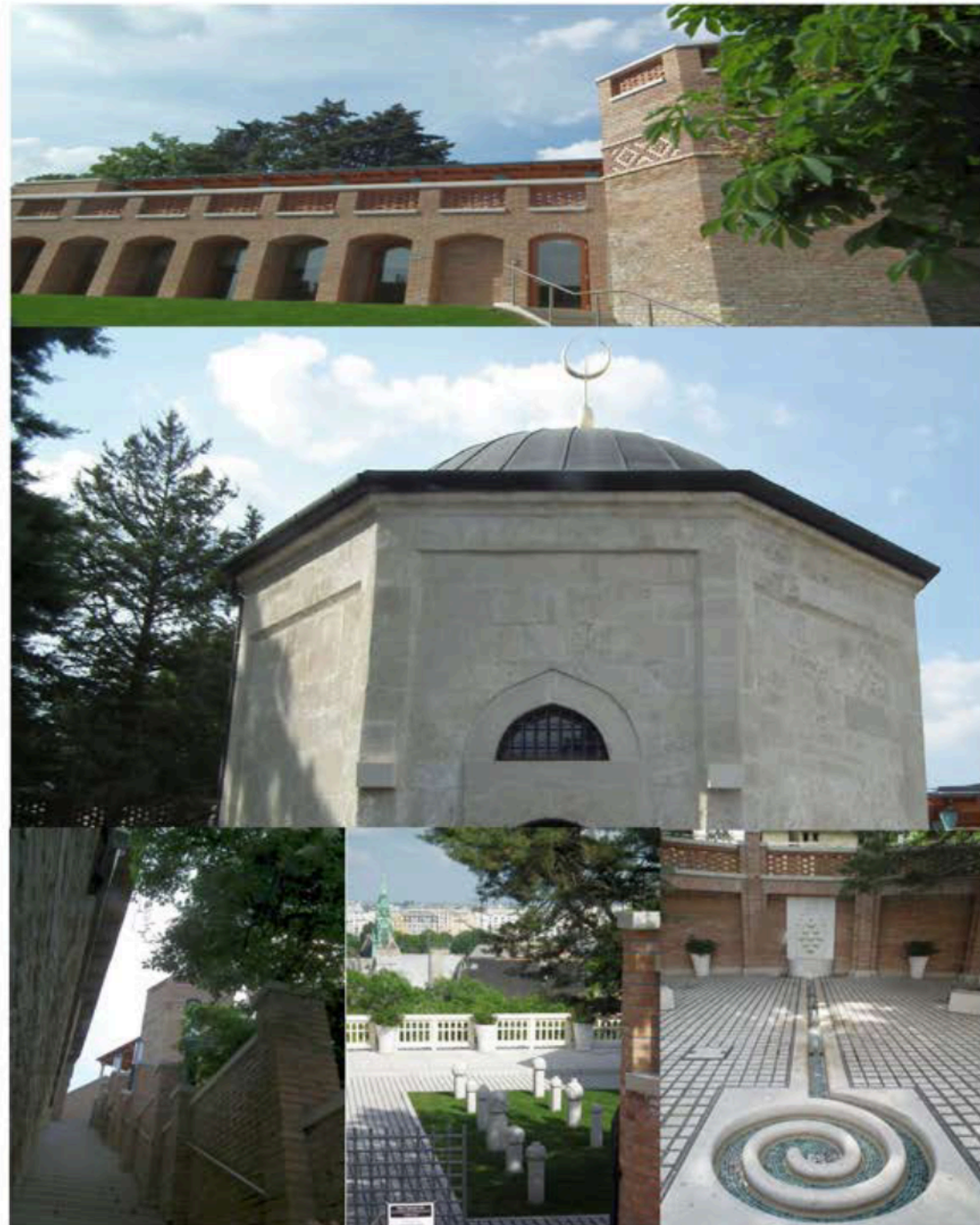

Budapest, II. ker. Gül baba türbéje

Gül Baba türbéje egy 16. században épült török sírkápolna a budapesti Rózsadombon, a Margit híd budai hídfője közelében. Korábban a főváros Budapesti Történeti Múzeumához tartozott. 2016-tól az épületet környezetével együtt teljesen felújították, és 2018-ban az ingatlan együttes a Külgazdasági és Külügyminisztérium vagyonkezelésébe került. A Gül Baba Kulturális Központ és Kiállítóhelyet a Gül Baba Türbéje Örökségvédő Alapítvány működteti.

Gül Baba, a Rózsák atyja, bektási dervis, azaz harcos muszlim szerzetes volt, aki 1541-ben a megszálló török sereggel érkezett Budára. A legenda szerint a város elfoglalásának ünnepén, a dzsámivá átalakított Nagyboldogasszony templomban tartott hálaadó istentiszteleten halt meg 1541. szeptember 2-án. Tiszteletére díszes temetést rendeztek, amelyen maga I. Szulejmán szultán is részt vett, sőt a legenda szerint beállt a koporsóvivők közé is.

A Gül Baba sírja fölé emelt türbét 1543 és 1548 között építtette Mehmed Jahjapasazáde, a 3. budai pasa. A hely azóta is az iszlám vallásúak zarándokhelye, turisták rendszeres úticélja.

Budapest, XIV. ker. Városligeti körhinta

Sok generáció kedvencét a Schäftner Károly (1863-ban mutatványos családban született-1936-ban hunyt el. Temetésekor zárva volt a Vurstli. A Kerepesi temetőben van eltemetve) által épített városligeti Körhintát szeretném bemutatni. Pontos építési ideje nem ismert, 1906-1908 közé tehető. Eredetileg a Vurstli játéküzemeinek egyike volt. 1950-ben a Vurstli és a vele szomszédos Angolpark területén létrehozták a Vidámparkot, a Körhinta is annak részévé vált. Az én generációm itt találkozott vele. A Vidámpark 2013-as megszűnése után az Állatkert része lett, a Holnemvolt Vár részeként működik tovább.

A közel száz év alatt lepusztult építményt 1997-ben a Ráday Mihály által kezdeményezett akció során mentették meg és restaurálták. Ez a munka érintette a fa bejáratú ajtókat, a kupolát, felújították a díszes mennyezeti festményeket. Érdekesség: hogy az egyes figurák; lovak, angyalkák összesen 17 festékréteget kaptak az idők folyamán, ezeket a restaurálás során mind eltávolították. A felújítás magas színvonala miatt érdemelte ki a Körhinta az Európa Nostra-díjat. 1997-ben került sor a patinás játéküzem védetté és műemléké nyilvánításáról. Az utolsó felújítás: 2016-2016 között volt.

Budapest, X. ker. Szent László gimnázium

A tömeges gyáralapítás következtében a XIX. század közepétől viharos növekedésnek indult Kőbánya lakossága. A századforduló idején az iskolai helyzet viszont az egész fővárosban itt volt a legrosszabb. 1873-ban Kőbánya, mint a főváros X. kerülete Budapest szerves része lett, természetesen hangot kapott a kívánság: legyen a városrészben fiúgimnázium. 1904-ben gimnáziumot kapott Kőbánya, ezt azonban a kerület többi részétől földrajzilag távol eső, elkülönülő Tisztviselőtelepen nyitották meg (az Elnök utca és a Rezső utca sarkán). A gimnázium 1907 őszén két első és egy második osztállyal indult, 119 tanuló fejezte be a tanévet. 1914-ben tartották az első érettségi vizsgákat. Ez az iskola kinőtte a szükségépületeket.

Az új gimnázium épülete 1914–15-ben épült, Lechner Ödön (Pest, 1845. augusztus 27. – Budapest, Terézváros, 1914. június 10.) és Vágó József (Nagyvárad, 1877. december 23. – Salies-de-Béarn, 1947.) tervei alapján, szecessziós stílusban.

A Körösi Csoma Sándor út és az Ónodi utca mellett húzódó két háromemeletes szárnyat egy íves sarokszárny kapcsolja össze. Földszintjén egy nyitott előcsarnok található, fölötte kétemeletnyi magasan a Díszterem található. Érdekessége, hogy a gimnázium egyetlen tantermének sincs utcára nyíló ablaka, ezzel biztosítva az utcai zajok beáramlásának csökkentését.

Budapest, XIII. ker. Szecessziós iskola

Ez a nekem igen kedves, csodálatos épület - Angyalföld egyik legforgalmasabb helyén, a Dózsa György út és Lehel út sarkán áll. Az épületen körbe található mozaikok vidám korabeli gyermekjátékokat tárnak a szemlélő elé.

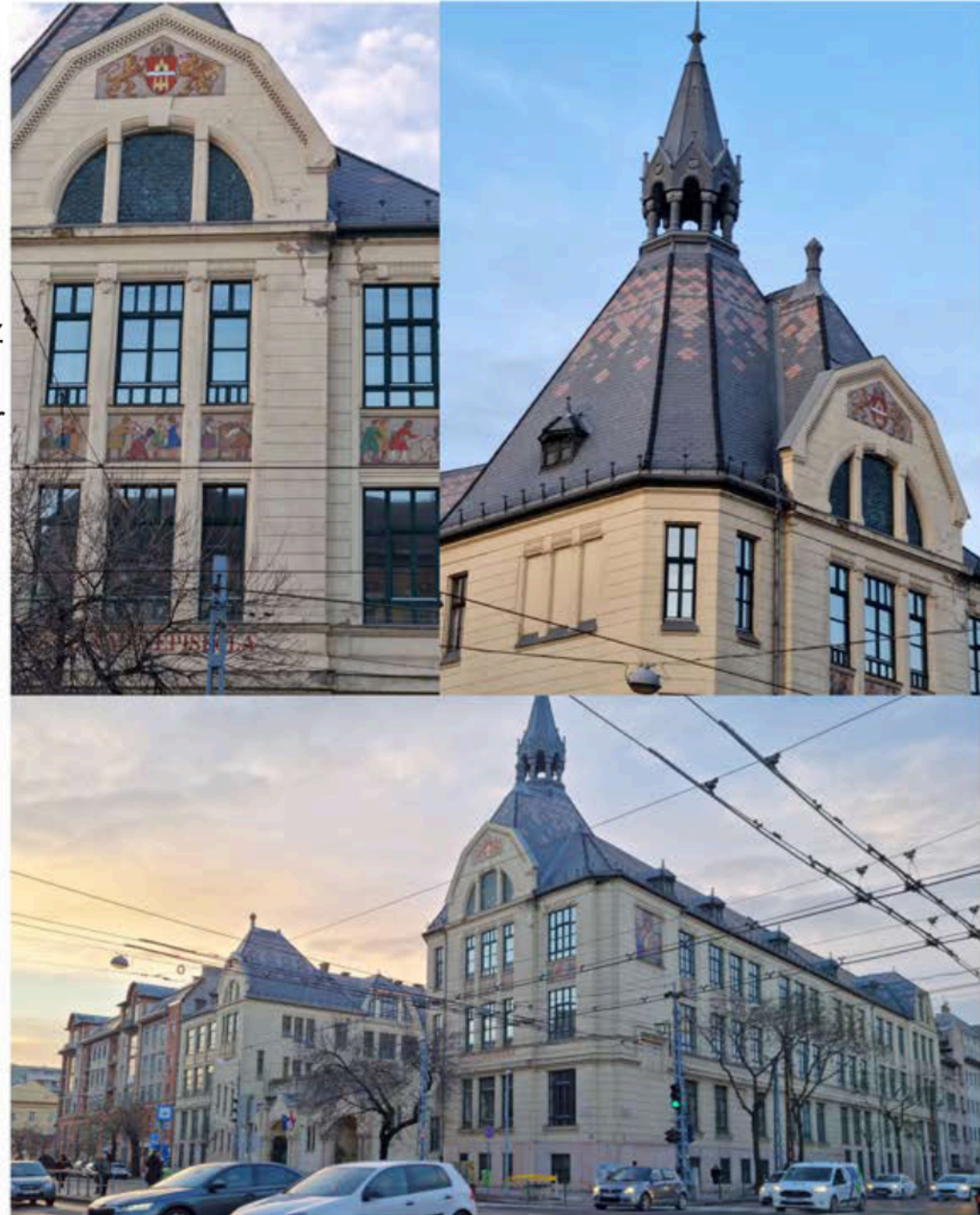
„Az intézmény Dr. Bárczy István polgármester iskolaépítő programjának első ciklusában épült. Tervezésére Balázs Ernő (Zombor, 1856. dec. 8. – Bp., 1930. okt. 17.) építész kapott megbízást. Az épület homlokzatát díszítő mozaikokat Kernstoch Károly (Budapest, 1873. december 23. – Budapest, 1940. június 10.) építőművész tervezte és készítette. (van, aki ezt megkérdőjelezi)

Az építkezés 1909 októberében kezdődött és 1910 májusában került tető alá az épület. Átadását szeptember 7-re tervezték, de ezt hátráltatta a nyári lakatos és asztalos sztrájk. Így csupán 1911. február 15-én vehették birtokukba a gyerekek az iskolát.

Az iskola épületét két külön bejárattal két részre osztották: az Aréna úti Leány Népiskolára és a Lehel úti Fiú Népiskolára.”

Az épületet az I. világháború idejére hadikórházzá alakították át. A II. világháborúban több helyen lövés érte, a kilátótornyot egy lövedék le is söpörte, majd csak 2001.-ben állították helyre.

A 60-as években megkezdődött az iskolákban a koedukáció, és itt is vegyes osztályok jöttek létre.

Budapest, XIV. ker. Széchenyi gyógyfürdő

Zsigmondy Vilmos (Pozsony, 1821. május 15. – Budapest, 1888. december 21.) bányamérnök kutatásai során arra a következtetésre jutott, hogy Pest városában egy artézi kút sikeres fúrása legnagyobb valószínűséggel a Városligetben valósítható meg. Ezt a javaslatot Pest város közgyűlése 1868. március 4-én el is fogadta. A kút fúrásának helyéül a Városligetet jelölték ki (a mai Hősök terén, Árpád fejedelem lovas szobra előtti részen). A kút fúrása 1868 novemberében kezdődött el és 1878 januárjában fejeződött be.

A fürdő építését 1909-ben kezdték meg Czigler Győző (Arad, 1850. július 19. – Budapest, Ferencváros, 1905. március 28.) tervei alapján. Czigler halála után, 1905-től irodáját Dvorák Ede vezette tovább. Első években az egykori főnöke által elkezdett épületek befejezésével foglalkozott, melyek közül a legfontosabb a Széchenyi gyógyfürdő volt.

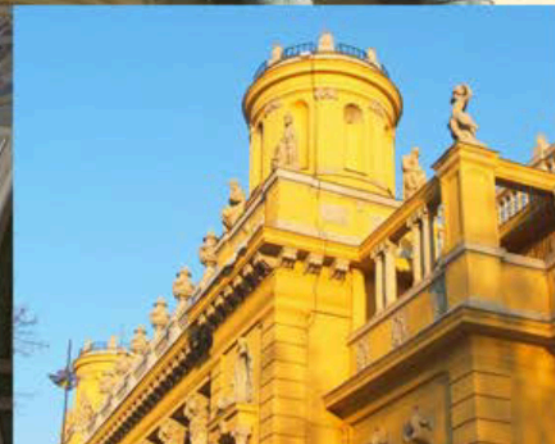
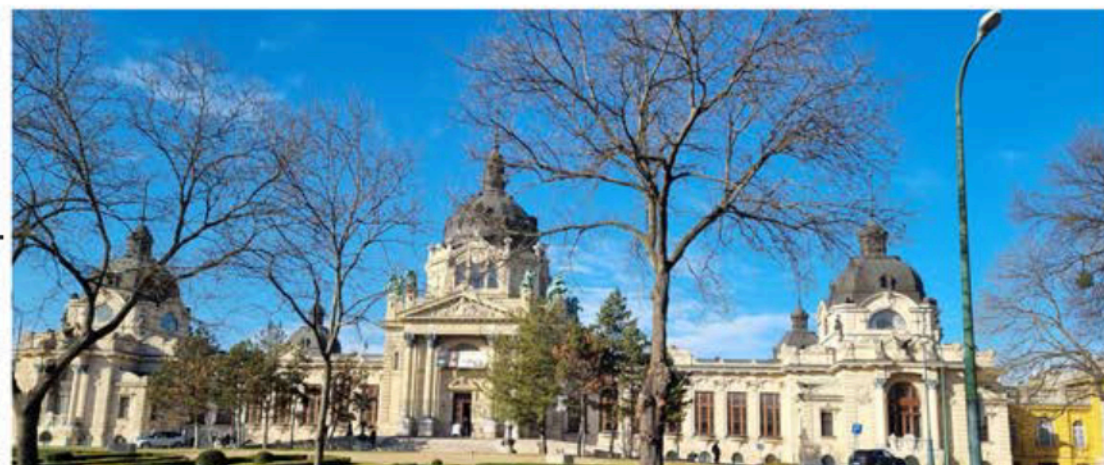
A végső terveket Gerster Kálmánnal (Pest, 1850. október 9. – Budapest, 1927. augusztus 25.) közösen készítette el. A kor jelentős művészei így Maróti Géza, Telcs Ede, Róna József, Róth Miksa, Vastagh György közreműködött az épület külső és belső díszítésének kialakításában.

A fürdőt 1913. június 13-án nyitották meg.

1926-ban pályázatot írtak ki az épület bővítésére. 1927-ben el is készült a gyógyfürdő népfürdő szárnyának bővítése és az uszoda létesítése.

Az épület a II. világháborúban károkat szenvedett, de mivel a kút nem sérült meg ezért a részleges üzemeltetése biztosított volt.

1963-ban a strandfürdő öltözőit téliesítették és az óta a szabad területen lévő medencék télen is üzemelnek.

Budapest, I. ker. Dominikánus udvar

A domonkosok Szent Miklós-temploma 1252 körül épült ezen a helyen. A kolostorépületben a 14. századtól Stúdium Generale néven működött domonkos oktatási intézmény, mely egyben Buda városának első iskolája is volt. 1478-ban Mátyás király itt helyeztette el tudományegyetemének teológiai és filozófiai karát. A török hódoltság idején mindkét épületrész szinte teljesen elpusztult, a templomot lóistállónak használták.

Történelmünk további évszázadai, de különösen a második világháború sem kímélte az épületet.

Ezért volt Budapest életében igen kiemelkedő esemény, amikor a Hilton szálloda átadásra került. A különleges építészeti kialakítású Hilton Budapest a romantikus Halászbástya és a Mátyás templom szomszédságában található, a Várnegyed szívében. A Hilton, amely Pintér Béla (Budapest, 1925. február 23. – Budapest, 1992. június 23.) tervei alapján készült el, 1977. január 1-én nyílt meg.

A szálloda egy XIII. században alapított dominikánus rendi templom és kolostor rekonstruált romjaira épült, tökéletes harmóniát teremtve a múlt és a jelen építészeti stílusai között.

